

باسلام؛

احتراماً، همان گونه که استحضار دارند؛ به موجب مفاد ماده (۹۸) قانون برنامه پنج ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران، عقد مرابحه به مجموعه عقود مذکور در تبصره ذیل ماده (۳) قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) اضافه شد. بر همین اساس، «دستورالعمل اجرایی عقد مرابحه» نیز پس از تصویب در شورای پول و اعتبار، طی بخشنامه شماره ۹۰/۱۴۱۶۹۶ مورخ ۱۳۹۰/۶/۳۰ و اصلاحیه آن طی بخشنامه شماره ۹۴/۳۴۷۲۷۸ مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۲۷، به شبکه بانکی کشور ابلاغ گردید. استحضار دارند عقد مرابحه با توجه به جامعیت کاربرد و قلمرو موضوعی گسترده آن در خصوص کالاهای و همچنین خدمات و منافع، روش‌های متنوع بازپرداخت آن شامل نقدی و نسیه اعم از دفعی و اقساطی، از قابلیت وسیع برای برآورده ساختن نیازهای اشخاص اعم از حقیقی و حقوقی و به‌الاخص نگاه‌های اقتصادی برخوردار است. در همین رابطه، وفق ماده (۲) دستورالعمل ناظر، مؤسسه اعتباری می‌تواند به منظور رفع نیازهای واحدهای تولیدی، خدماتی و بازرگانی برای تهیه مواد اولیه، لوازم یدکی، ابزار کار، ماشین آلات، تأسیسات، زمین و سایر کالاهای خدمات مورد احتیاج این واحدها و نیز تهیه مسکن، کالا و خدمات مورد نیاز خانوارها، به سفارش و درخواست متقاضی، مبادرت به تهیه و تملک اموال و تدارک خدمات مورد درخواست نموده و سپس آن را در قالب مرابحه به متقاضی واگذار نماید. لذا عقد مرابحه از ظرفیت بالایی برای جایگزینی با عقود همچون مشارکت مدنی، مضاربه، فروش اقساطی، جعاله و استصناع برخوردار بوده و می‌تواند با تأمین اعتبار پروژه‌های تولیدی، در حمایت از بخش حقیقی اقتصاد نقش بسزایی ایفا نماید.

لیکن بررسی‌های انجام شده نشان می‌دهد، در طول دهه گذشته که استفاده از عقد مرابحه در شبکه بانکی کشور رایج شده است، کاربرد عقد مرابحه نوعاً منحصر به تأمین مالی مصرف‌کنندگان خرد بوده است. به گونه‌ای که علی‌رغم رشد تسهیلات اعطایی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی در قالب عقد مرابحه طی سال‌های اخیر، از ظرفیت‌های آن برای تأمین مالی پروژه‌های تولیدی و بخش واقعی اقتصاد کمتر استفاده شده است.

لذا با عنایت به مراتب مذکور، استفاده از «مرابحه پروژه‌ای با اعتبار برای پروژه» که کاربردی نوین از عقد مرابحه است که به صورت گسترده در بانک‌های اسلامی سایر کشورها استفاده می‌شود و همان کارکرد عقد مرابحه در سطح خرد را در ارتباط با طرح‌ها و پروژه‌ها در سطح کلان برعهده دارد، توصیه می‌شود. با توجه به این که، عقد مرابحه نرخ سود ثابت و از پیش تعیین شده دارد، لذا اجرای مرابحه پروژه‌ای برای تأمین مالی طرح‌های اقتصادی، ساده‌تر از اجرای صحیح عقود مشارکتی از جمله مشارکت مدنی می‌باشد. علاوه بر این، بر خلاف عقود مشارکتی که فقط در صورت اتمام

موضوع مشارکت و تحویل آن به مشتری یا در صورت فروش یا واگذاری آن به مشتری در قالب عقد فروش اقساطی، شناسایی درآمد آن امکان پذیر است، در تسهیلات مرابحه نقدی، در زمان تحویل کالا یا ارائه خدمت به مشتری و در تسهیلات مرابحه نسبه دفعی، در سررسید تسهیلات و در تسهیلات مرابحه نسبه اقساطی، در سررسید هر قسط، امکان شناسایی درآمد وجود دارد.

در همین راستا، ذیلاً مصوبه جلسه مورخ ۱۴۰۲/۱۰/۲۰ شورای محترم فقهی بانک مرکزی با موضوع «مرابحه بروژه ای به عنوان مدل عملیاتی جدید کاربرد عقد مرابحه در شبکه بانکی کشور» برای استحضار ایفاد می گردد:

«فراگیری استفاده از عقد مرابحه جهت تأمین مالی فعالیت های اقتصادی (از جمله حوزه تولید یا تجارت)،

موضوع دستورالعمل اجرایی عقد مرابحه و اصلاحات بعدی آن مصوب یک هزار و دویست و سیزدهمین

جلسه مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۲۹ شورای پول و اعتبار، مورد تأکید قرار گرفت.»

خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب به واحدهای ذی ربط در آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت مقتضی به عمل آید و در صورت وجود هرگونه سؤال و ابهام احتمالی، موضوع رأساً از اداره بررسی های بانکداری اسلامی و دبیرخانه شورای فقهی بانک مرکزی استعلام گردد. ۶۳۳۸۶۳۰/۵۵.ج

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی آبادی الهام چیت سازان

۳۸۱۶

۳۲۱۵-۰۲

غنی آبادی

چیت سازان

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

جستار تولید با مشارکت
۱۳۸۴

رونوشت:

- جناب آقای شمس‌نژاد مدیرعامل محترم بانک قرض الحسنه مهر ایران؛ جهت استحضار.
- جناب آقای حسین زاده مدیرعامل محترم بانک قرض الحسنه رسالت؛ جهت استحضار.
- وزارت امور اقتصادی و دارایی، جناب آقای دکتر شریف‌زاده، معاون محترم امور بانکی، بیمه و نظارت بر شرکت‌های دولتی وزارت امور اقتصادی و دارایی، جهت استحضار.
- نهاد ریاست جمهوری؛ جناب آقای دکتر دهقان، معاون محترم حقوقی رئیس‌جمهور، جهت استحضار.
- صندوق ضمانت سپرده‌ها؛ جناب آقای اکرمی، رئیس محترم صندوق ضمانت سپرده‌ها، جهت استحضار.
- سازمان بازرسی کل کشور؛ هیأت محترم سازمان بازرسی مستقر در بانک مرکزی، جهت استحضار.
- دیوان محاسبات کشور، جناب آقای حسینی، مدیر محترم گروه حسابرسی دیوان محاسبات کشور در بانک مرکزی، جهت استحضار.
- سازمان حسابرسی؛ جناب آقای جلیلی، مدیرعامل محترم سازمان حسابرسی، جهت استحضار.
- جامعه حسابداران رسمی ایران؛ جناب آقای پناهی، دبیر محترم جامعه حسابداران رسمی ایران، جهت استحضار.
- کانون بانک‌ها و موسسات اعتباری خصوصی؛ جهت استحضار.
- شورای هماهنگی بانک‌ها؛ جهت استحضار.